

Фінансовий менеджмент

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>051 Економіка</i>
Освітня програма	<i>Економіка бізнес-підприємства</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>Денна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>135 годин/4,5 кредити</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залік</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор / практичні : к.е.н., Погребняк Анна Юріївна, 0675090527, e-mail: anna.u.pogrebnyak@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>Moodle, Campus</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Згідно з навчальним планом факультету менеджменту та маркетингу (ФММ) КПІ імені Ігоря Сікорського дисципліна «Фінансовий менеджмент» належить до дисциплін по підготовці студентів другого магістерського рівня вищої освіти спеціальності: 051 «Економіка», другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Дисципліна «Фінансовий менеджмент» спрямована на формування у студентів теоретичних знань, сучасного конструктивного мислення та вироблення практичних навичок щодо управління фінансами підприємства різних організаційно-правових форм та форм власності за умов ризикового ринкового середовища, розробляти, приймати та реалізовувати ефективні фінансові рішення з управління грошовими потоками, капіталом, активами, прибутком, фінансовими ризиками із орієнтацією на вирішення нових завдань у сфері внутрішньофірмового фінансового планування і прогнозування, бюджетування, контролінгу, антикризового фінансового управління.

Завдання навчальної дисципліни: вивчення основних теоретичних і організаційних основ фінансового менеджменту, методичний інструментарій та методи фінансової роботи.

Предметом курсу є методологія та інструментарій аналізу фінансового упарвління.

Основними видами навчання є лекції, практичні та індивідуальні заняття. Ці форми дають можливість у повному обсязі вивчити новий матеріал, закріпити його, розвивати практичні навички та контролювати знання.

Навчальним планом передбачається модульна робота студентів, тематика якої направлена на вивчення, управління фінансовими ресурсами, управління джерелами ресурсів та результатами діяльності підприємств, а також самостійна робота з навчальними посібниками, матеріалами періодичних видань, розрахунків задач і виконання тестів різного рівня складності.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатностей та фахових компетенцій:

ФК-3 - Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

ФК-4 – Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

ФК-6 – Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

ФК-7 Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

ФК-10 - Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем

Вивчення дисципліни дозволить сформуванню у студента такі **програмні результати навчання**:

- Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади) (ПРН 5);

- Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності (ПРН6);

- Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати (ПРН-12);

- Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку (ПРН-14);

- Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні (ПРН 15);

- Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків (ПРН 17);

- Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально- економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів (ПРН-19)

- Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів (ПРН21).

Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна «Фінансовий менеджмент» взаємодіє з широким колом інших предметів. Знання та розуміння економічних проблем та процесів, що відбуваються на сучасному етапі розвитку національної економічної системи, та в господарській діяльності підприємств. Курс базується на таких фундаментальних та професійно-практичних дисциплінах як «основи економічної теорії», «макроекономіка», «мікроекономіка», «економічний аналіз», «організація виробництва», «фінанси» та «бухгалтерський облік» .

Зміст навчальної дисципліни

1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту
2. Система забезпечення фінансового менеджменту
3. Визначення вартості грошей у часі
4. Управління грошовими потоками
5. Вартість і оптимізація структури капіталу
6. Управління активами
7. Управління прибутком
8. Управління інвестиціями
9. Управління фінансовими ризиками

10. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування
11. Аналіз фінансових звітів підприємства
12. Антикризове фінансове управління підприємством

Навчальні матеріали та ресурси

Основна література:

1. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
2. Бігдан І. А., Лачкова Л. І., Лачкова В. М., Жилиякова О. В. Фінансовий менеджмент: електрон. навч. посіб. Харків: ХДУХТ, 2017. 197 с.
3. Поддєрьогін А. М., Баб'як Н. Д., Білик М. Д. та ін. Фінансовий менеджмент: підручник. К.: КНЕУ. 2017. 534 с.
4. John Bratton, Jeffrey Gold (2017). Human Resource Management. Theory and practice, 6th edition. London: Palgrave Macmillan. 688 p.

Зазначені матеріали можна знайти в бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, на кафедрі економіки і підприємництва в 522 аудиторії 7 корпусу. Дані підручники дають змогу поглибити і закріпити знання отримані на лекціях та практичних заняттях з тем по дисципліні «фінансовий менеджмент»

Додаткова література:

1. Макалюк Ірина Віталіївна; Круш Наталія Петрівна; Погребняк Анна Юріївна; Поліщук, Сергій Володимирович; Гавриш, Юлія Олегівна; **Сучасні аспекти управління** промисловими підприємствами [Текст] : [колект.] монографія / [І. В. Макалюк та ін.] ; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т ім. Ігоря Сікорського". - Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського : Політехніка, 2018. - 253 с.
2. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://rada.gov.ua/>
3. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України <http://www.me.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства розвитку громад та територій України <http://www.minregion.gov.ua/>
6. Сторінка викладача в електронному кампусі НТУУ «КПІ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://login.kpi.ua/>

Відповідно до тем, що вивчаються на лекційних та практичних заняттях, студенти повинні ознайомитися з відповідними положенням законодавчих та нормативних документів.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Нижче наведена тематика та структурно-логічна побудова курсу (календарний план):

Тиждень навчання	Тема, що вивчається Назва теми лекції та перелік основних питань	Оцінювання
1	Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту Сутність, мета і задачі фінансового менеджменту. Функції і механізм фінансового менеджменту	Дискусія та ділова гра
2	Система забезпечення фінансового менеджменту Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Фінансовий аналіз та фінансове планування на підприємстві. Фінансовий контролінг на підприємстві	Дискусія та задачі
3	Управління фінансовим потенціалом підприємства Економічна сутність грошового потоку підприємства і класифікація	Дискусія,

	його видів. Процес управління грошовими потоками підприємства. Методи оптимізації грошових потоків підприємства	тести та задачі
4	Аналіз фінансових звітів Сутність, цілі та завдання аналізу фінансових звітів. Аналіз динаміки і структури активу пасиву. Аналіз ліквідності підприємства (балансу). Аналіз фінансової стійкості підприємства	Дискусія та ділова гра
5	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках Необхідність і сутність визначення часової вартості грошей. Компаундирування та дисконтування	Дискусія та МКР
6	Управління прибутком Зміст і задачі управління формуванням прибутку підприємства. Операційний аналіз в управлінні прибутком. Управління розподілом прибутку підприємства	задачі Тести Кахут Дискусія
7	Управління активами Формування політики управління оборотними активами підприємства. Управління запасами. Управління дебіторською заборгованістю. Управління грошовими активами. Управління необоротними активами	Дискусія та задачі
8	Вартість і оптимізація структури капіталу Капітал і його сутність та складові. Складові власного капіталу та їх вартість. Позичений капітал підприємства, його сутність та вартість. Структура капіталу. Основи теорії Міллера – Модільяні	Дискусія та задачі
9	Управління фінансовими ризиками Економічна сутність і класифікація фінансових ризиків підприємства. Принципи та політика управління фінансовими ризиками. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків. Оцінка фінансового ризику підприємства	Задачі, Тести Кахут

6. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми, що виноситься на самостійне опрацювання	Кількість годин СРС
1	Підготовка до лекцій	33
2	Підготовка до практичних занять	36
3	Підготовка до модульної контрольної роботи	2
4	Написання модульної роботи	8
5	Підготовка до заліку	2
6	Всього	81

Основні завдання циклу практичних занять – систематизація, узагальнення та закріплення знань, набутих у процесі вивчення студентами лекційного матеріалу, опрацювання бібліографічних джерел основної, додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет-джерел. Після вивчення навчальної дисципліни слухачі повинні вміти:

- адаптувати положення та методи дослідження інших наук для розв’язання професійних та наукових задач у сфері фінансового менеджменту фінансово-кредитних установ;
- демонструвати управлінські навички у сфері фінансового менеджменту фінансово-кредитних установ;

- виявляти проблеми та наукові завдання у сфері фінансового менеджменту фінансово-кредитних установ, обирати методи для їх розв'язання;
- здійснювати та презентувати результати оригінального теоретичного дослідження, виокремити особистий внесок в отриманні цих результатів щодо управління фінансовими ресурсами та напрямками їх розміщення з урахуванням особливостей функціонування фінансово-кредитних установ;
- розробляти проекти у сфері фінансового менеджменту фінансово-кредитних установ та управляти ними.

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

- Відвідування лекцій, практичних занять, а також відсутність на них, не оцінюється, однак, є рекомендованим, оскільки на них викладається теоретичний та практичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для найбільш ефективного освоєння дисципліни;
- Студенти мають виявляти активність на кожному практичному занятті;
- Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.
- Студенти мають право оскаржити результати оцінювання виконаних ним завдань або наданих відповідей, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Рейтингова система оцінювання результатів навчання студентів з кредитного модуля «Фінансовий менеджмент»

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що він отримує за:

- три відповіді (кожного студента в середньому) на семінарських заняттях (за умови, що на одному занятті опитується 5 студентів при максимальній чисельності групи 22 осіб);
- експрес-контроль;
- дві контрольні роботи (кожна тривалістю 1 академ. година).

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання.

1. Робота на практичних заняттях

Ваговий бал – 3

Максимальна кількість балів на всіх практичних заняттях дорівнює $3 \text{ балів} \times 5 = 15 \text{ балів}$

- вирішення задачі з чіткими поясненнями і висновками або повна і ґрунтовна відповідь 3 балів;
- вирішення задачі без чітких пояснень та висновків або неповна відповідь – 2 бали;
- неповне вирішення задачі без пояснень та висновків або спрощена необґрунтована відповідь 1 бал;
- відсутність вирішення задачі або відповіді 0 балів.

1.2. Експрес-контроль у вигляді тестів Кахут:

Ваговий бал – 5. Максимальна кількість балів за всі виконані завдання

дорівнює $5 \text{ бали} \times 5 = 25 \text{ балів}$.

- Повністю виконане завдання — 5 бали;
- Неповністю виконане завдання — 1-4 бали;
- завдання не виконане – 0 балів.

2. Модульний контроль

Ваговий бал – 10.

Максимальна кількість балів за всі контрольні роботи дорівнює $10 \text{ балів} \times 2 = 20 \text{ балів}$

- Всі завдання зроблено вірно і обґрунтовано — 10 балів;
- $\frac{4}{5}$ завдань зроблено вірно — 8 балів;
- $\frac{3}{5}$ завдань зроблено вірно — 6 балів;
- $\frac{2}{5}$ завдань зроблено вірно — 4 балів;
- $\frac{1}{5}$ завдань зроблено вірно — 2 бали;

f. вірно зроблено менше $\frac{1}{5}$ завдань — 0 балів.

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Рейтингова оцінка з кредитного модуля, семестровий контроль з якого передбачено у вигляді заліку, формується як сума всіх рейтингових балів за семестр, а також заохочувальних або штрафних балів, а також балів отриманих за залік.

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$R_C = 40 + 20 = 60 \text{ балів.}$$

Залікова складова шкали дорівнює :

$$R_E = 40.$$

Таким чином, рейтингова шкала з дисципліни складає $R = R_C + R_E = 100$ балів.

Необхідними умовами допуску до заліку є:

- відсутність поточних заборгованостей з практичних занять;
- написання модульної контрольної роботи;
- захист курсової роботи;
- стартовий рейтинг не менше 40% від RD, тобто 30 балів.

Критерії оцінювання на заліку:

31 – 40 балів – повні відповіді на всі питання або є окремі несуттєві неточності, або не більше трьох помилок в завданнях;

24 – 30 балів – присутні неточності в відповідях на теоретичні запитання, є помилки в завданнях або неточності в обґрунтуванні відповіді аналітичного завдання;

13 – 23 балів – неповні відповіді на теоретичні питання та аналітичне завдання, не більше 5 помилок в завданнях;

0 – 12 балів – неповні відповіді на теоретичні запитання, є суттєві помилки в обґрунтуванні аналітичного завдання або відповідь на нього взагалі відсутня.

Для отримання студентом ECTS та традиційних оцінок його рейтингова оцінка RD переводиться згідно з таблицею 1:

Таблиця 1

<i>Значення рейтингу з кредитного модуля</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Традиційна оцінка</i>
95...100	A	Відмінно
85...94	B	Добре
75...84	C	
65...74	D	Задовільно
60...64	E	
40...59	FX	Не задовільно
<i>$r_C < 40$</i>	F	Не допущений

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань, для підготовки до семестрового контролю:

1. Сутність, мета та завдання фінансового менеджменту.
2. Сучасні теорії управління фінансами підприємства.
3. Функції та механізм фінансового менеджменту.
4. Фінансова стратегія підприємства.
5. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту підприємства.
6. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту підприємства.
7. Фінансовий аналіз та фінансове планування на підприємстві.
8. Фінансовий контролінг на підприємстві.
9. Поняття та значення управління грошовими потоками підприємства.
10. Види та джерела формування грошових потоків.
11. Процес управління грошовими потоками підприємства.
12. Методи оптимізації грошових потоків підприємства.
13. Причини зміни вартості грошей в часі.
14. Визначення майбутньої вартості грошей.
15. Визначення теперішньої вартості грошей.

16. Визначення фінансової ренти.
17. Зміст і задачі управління формуванням прибутку підприємства.
18. Операційний аналіз в управлінні прибутком.
19. Управління розподілом прибутку.
20. Дивідендна політика підприємства.
21. Формування політики управління оборотними активами підприємства.
22. Управління виробничими запасами підприємства.
23. Управління дебіторською заборгованістю.
24. Управління грошовими активами.
25. Управління необоротними активами.
26. Капітал підприємства: сутність та складові.
27. Власний та позиковий капітал підприємства.
28. Визначення вартості капіталу.
29. Оптимізація структури капіталу. Фінансовий леверидж.
30. Сутність і класифікація інвестицій.
31. Управління реальними інвестиціями підприємства.
32. Управління фінансовими інвестиціями.
33. Інвестиційний портфель і його формування.
34. Теоретична сутність фінансового потенціалу підприємства.
35. Фактори впливу на фінансовий потенціал підприємства.
36. Механізм управління фінансовим потенціалом підприємств.
37. Методичні підходи оцінювання фінансового потенціалу підприємств.
38. Економічний зміст та класифікація фінансових ризиків підприємства.
39. Політика управління фінансовими ризиками.
40. Механізми нейтралізації фінансових ризиків.
41. Оцінка фінансового ризику підприємства.
42. Зміст та завдання аналізу фінансових звітів.
43. Аналіз структури балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства.
44. Аналіз Звіту про фінансові результати (сукупний дохід) підприємства.
45. Аналіз Звіту про рух грошових коштів.
46. Аналіз Звіту про власний капітал.
47. Оцінка фінансової стійкості підприємства.
48. Оцінка платоспроможності та ліквідності підприємства.
49. Оцінка рентабельності (прибутковості) підприємства.
50. Оцінка ділової активності підприємства.
51. Зміст, завдання та принципи фінансового планування.
52. Сутність прогнозування фінансової діяльності.
53. Система поточного фінансового планування.
54. Оперативне фінансове планування. Бюджетування, його сутність та види бюджетів.
55. Сутність, причини та наслідки виникнення кризових ситуацій на підприємстві.
56. Зміст і завдання антикризового управління підприємством.
57. Поняття і фінансова оцінка банкрутства.
58. Методи прогнозування банкрутства підприємства.
59. Фінансова санація підприємства як елемент антикризового управління. Джерела фінансової санації підприємств.
60. Реструктуризація в системі антикризового управління підприємством.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доценткою кафедри економіки і підприємництва, к.е.н., доценткою А.Ю. Погребняк

Ухвалено кафедрою економіки і підприємництва (протокол № 18 від 23.06.2023 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету менеджменту та маркетингу (протокол № 11 від 30.06.2023 р.)